

Solda Birleşme mi, Bağlaşma mı, Ağlaşma mı?..., Cumhuriyet Gazetesi, 24.05.1994, Sayı: 25066, s: 2.

SOLDA BİRLEŞME Mİ, BAĞLAŞMA MI, AĞLAŞMA MI?

Doç. Dr. Erol KÖKTÜRK
SHP Beşiktaş Eski ilçe Başkanı

27 Mart Yerel Seçimleri'nde ortaya çıkan aritmetiğin ardından merkez sağda ve solda birleşme istekleri çerçevesinin dışında, "Solda birlik" konusu, sol kamuoyunda yine baş sıralardaki yerini aldı. Olay çok değişik biçimlerde ele alınırken, şimdilik, her saman olduğu gibi, bir "birleşememe sendromu" yaşıyor.

Sol, daha önceleri de seçimler öncesinde biraz, ama seçimler sonrasında özellikle birlik konusunu tartıştı. Bir süre sonra bir dahaki yenilgiye kadar da yaşanan yenilgiler unutuldu gitti. Ne sol o yenilgiden yeni dersler çıkararak kendini yenileyebildi, ne de birlik tartışmalarından akli başında sonuçlar çıkararak bunları sağduyuyla yaşama geçirebildi.

Sol partiler, kuramda program ve ilke partileridir. Onlarda liderlik ve önderlik de önemlidir, ama birincil derece de önemli değildir. Oysa bizdeki sol ve özellikle sosyal demokrat partiler kişilere ve liderlere aşırı bağımlı bir duruma sürüklendiler. Ne tabanda ve ne yazıktır ki belli oranlarda tavanda programatik tartışmalar gerçek anlamda katılımcı perspektiflerle örgütlenemedi.

Sonuçta sol ve sosyal demokrat partilerin seçmenleriyle barışmasında değişen yeni koşullara uygun çözümleri üretmemesi ve inandırıcı biçimde seçmen tabanına anlatamaması etkili oldu. Toplumun çalışan kesimleri ve orta katmanları, varlık nedenleri kendilerine dönük siyasalar üretmek olan sol partilerden uzaklaştılar.

Uzaklaşmanın önemli bir nedeni çözüm üretmemesi ise, diğer önemli nedenleri önderler arası "anlaşılır" ayrılıklar, CHP ayrılıncaya kadar SHP içinde ardı arkası gelmez genel başkanlık yarışması ve tartışmalarıdır. Şimdi bu küskünlüğü yaşayan seçmenler, liderlerden birleşme konusunda adım atmalarını bekliyor. O liderler ise, henüz umutları somutlamış değiller.

Bu konuda partiler, onların liderleri, geçmişteki yaklaşımları, eskiden birbirlerine söyledikleri bazına inerek değerlendirmeler yapılabilir. Ve birlik ya da birleşme olayı tabula birleşmesine indirgenebilir. Yani "çok" parti sayısının "tek"e indirilmesi tartışılabilir, istenen genelde de budur. Bunun sorunları ve koşulları ele alınabilir. Ve belki de kamuoyunun isteği doğrultusunda, "hemen", "acil" birleşme formülleri üzerinde durulabilir.

Partiler, yöneticileri ve önderler, karar vericiler ve sol siyasetin içinde yer alan taban aktivistleri kendilerini sorgulamadan başlayacak birleşme görüşmelerinin beklenen sonuçları ve yararları getirmeyeceğini düşünüyorum. Yani bu konudaki aceleciliği doğru bulmadığımı belirtmeliyim. Bazı söylenmiş şeylerin "siyasettir" diyerek unutulmaması ne derece doğrudur acaba?

Birleşme tartışmaları ve formülleri genelde Ankara merkezli olarak ortaya çıkmaktadır. Genel merkezlerde belli sayıda insanlardan oluşan yetkili kurullar ilk kararları vereceklerdir. Son kararlar ise kurultaylara aittir. Oysa son seçimlerde resmi olmayan sonuçlara göre 7.753.438 seçmen sol partilere oy vermiştir. Kararların Ankara merkezli kalması yerine "Türkiye Tabanlı Olması" yeğlenmelidir.

1980'li yılların dünya ölçeğindeki önemli dinamiklerinden birisi "temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye yöneliş" idi. Bu kabul ediliyor; ama uygulanmıyor, örneğin birleşme konusunda uygu-

lanmıyor. Yine, yetkileri olmasına karşın temsili yetkileri olan liderler, birleşme tartışmalarının en stratejik zamanlarında, en stratejik konularda karar vereceklerdir. Bu yöntem de tatmin edici olmaktan uzaktır.

Ve başta partili olan insanlar olmak üzere, partili olmayan binlerce ilgili kişi, bu tartışmalara “katılma” konusunda bir fırsat yakalayıp düşüncesini söyleyememektedir. İşte tartışmaları katılma olanaklarını çoğaltıcı platformlara kaydırmak bu nedenle gereklidir. Bu açılım, solun kendi içinde daha dinamik kadroların ortaya çıkmasına da ortam hazırlayacaktır. Çünkü kabul etmek gerekir ki, birleşme tartışmalarını kilitleyen en önemli faktörlerden birisi, zamanını doldurmuş ya da yaptığı hatalarla kendi kendisini tüketmiş siyasetçilerin ille de var olma ihtiraslarıdır.

Öte yandan bu tartışmalar genelde 3 parti üzerinde yoğunlaşıyor. Bunun da doğru olmadığı kanısındayım. Bugün tartışmanın tabanının genişletilmesi gerekmektedir. Sosyal demokratların dışında, demokratik sosyalist çizgide olan, önemli bir niceliği temsil etmese de niteliği temsil eden partilerin de içinde yer aldığı bir ortak değerlendirme ortamı yaratılmalıdır.

Ve özellikle de sosyal demokratlar, içinde bulunduğumuz koşullarda, yalnızca kendi birleşmelerini konuşma ve tartışma darlığına düşmemelidirler. Demokrasi cephesinin ve toplumcu düşüncenin ortak payda arayış çabalarının tabanı genişletilmek zorundadır. Çünkü birleşme tartışmalarını aritmetiğe, genel başkanlığa, pazarlıklara, koltuklara indirgeme durumunda ortaya çıkacak sonuç, umutları artırıcı olabilir mi?

Ola ki, tartışmalar onca ortak noktanın bulunmasına karşın bir birleşmeyle de sonuçlanmayabilir... Bu da bir sonuçtur. Ama tartışmaları “birleşme-birleşememe” ikilemine sokmak da son derece yanlış olacaktır.

Bunun alternatifi vardır ve bu “bağlaşma (ittifak)”dır. Sol partiler, 12 Eylül’ün kısıtlayıcı çemberlerini aşma konusunda bu yolu deneyememişlerdir. Ve ne yazık ki, ülkemizde sosyal demokrat kesimde böylesi bir kültür de gelişmemiştir. 12 Eylül’den önce sosyal demokratların tek partide varlıklarını sürdürmeleri, en azından liderlik düzeyinde kendi dışındaki demokratik sosyalistlere çok katı yaklaşımları bunun önemli nedenidir. Şimdi ise bunun nesnel (objektif) koşullarının olduğunu düşünüyorum. Şimdi duyumsanan eksiklik öznel (sübjektif) faktördür. Yani özcesi bu işin başının kim ya da kimler tarafından çekileceği sorunudur.

Bazlaşma, özellikle barajlı seçim sistemlerinde, solcuları seçimlerden başarılı çıkaracak, oyların çöpe gitmesini önleyecek, sonuçta siyasete kadrosal anlamda bir kalite ve düzey kazandıracak, üzerinde seçime katılması için uzlaşılan kişilerin özverili seçim kampanyaları sonucu az farkla seçim yitirmeleri yerine yönetim kademelerine gelmelerini sağlayacak bir önemli araç olarak değerlendirilmek zorundadır. Bu ayrıca, sola kendi içinde bir uzlaşma hoşgörüsü ve kültürü kazandıracak, aynı zamanda demokrasimiz adına önemli bir kazanım olacaktır.

Bu birleşme ya da bağlaşma tartışmaları, sol partilerin birçok siyasasının gözden geçirilmesi noktasında da yoğunlaşmalıdır. Solun kimlik sorunu, ekonomi-politikalar, kadro yaratma politikaları, seçim örgütlenme modelleri, siyasette sürekliliğin sağlanması yolları, ulusal birlik sorunsalı, ülkemizin çok zengin sosyolojik mozayikine uygun yeni siyasalar ve söylemler, laiklik söylemi, solun hedef kitlesinin yeniden tanımı, sivil toplum örgütleri ile ilişkiler konusu gibi konuların değerlendirileceği tartışma platformları, bunların sonunda gerçekleştirilecek bir “Demokratik Sosyalizm Kurultayı”, solun küresel-bölgesel ve ülkesel koşullar bağlamında kendisini yeniden tanımlamasına ve yeni bireşimler (sentezler) yakalamasına da yardımcı olacaktır.

Sosyal demokratlar ve Türk solu şu an yeni bir durumla karşı karşıyadır. Tarihi bir fırsat olarak değerlendirilebilecek bu yeni durum, bir kriz durumu olarak değerlendirilmek zorundadır. Böyle değerlendirilirse, David SILVER’in dediği gibi, amacımız bu krizi bir atlama taşı olarak kullanmak olmalıdır. Hiçbir zaman bir kriz veya belirsizlik dönemine yaşam savaşı verme korkusuyla girmemek gerekir. Tersine bunu bizi başarıya ulaştıracak bir köprü olarak düşünmek yararlı olacaktır. Kriz

sözcüğünün Çincesi iki sözcükten oluşur; “wei-ji”. Wei, tehlike demektir; ji ise fırsat. Bunun anlamı, böylesi dönemler iyi değerlendirilirse ciddi büyüme ve seçmenlerimizle barışmanın yanı sıra kucaklaşma şansları yakalanabilir. Değerlendirilemezse birleşme-bağlaşma tartışmalarının sonucu ağlaşmaya dönüşebilir.

Ama unutulmamalıdır ki, Atalarımızın dediği gibi “kendi düşen ağlamaz”, “ikide birde böyle düşenin de dostu kalmaz.”